

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 705/2025-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Margita Lonská, s. r. o., Kalinčiakova 25, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava IV) v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/289/2012, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 8Co/64/2019, sp. zn. 8Co/40/2022 a proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/274/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8Co/64/2019 a sp. zn. 8Co/40/2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadost'učinenie **1 500 eur**, ktoré jej **je** Krajský súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **285,57 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 705/2024-14 z 19. decembra 2024 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručenú mu 8. augusta 2024, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/289/2012 (ďalej len „napadnuté konanie“) pôvodne vedenom

pred Okresným súdom Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“), postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 8Co/64/2019 a sp. zn. 8Co/40/2022 ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/274/2019. Navrhuje tiež prikázať krajskému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8Co/40/2022 a mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov, priznať sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie 20 000 eur a náhradu trov konania, ktoré sú povinné zaplatiť súdy označené v záhlaví tohto nálezu spoločne a nerozdielne.

2. Z ústavnej sťažnosti a ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne je stranou sporu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), ktoré iniciovala 19. novembra 2012 podaním žaloby na okresnom súde (príslušným na konanie do 31. mája 2023, pozn.). Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania, uvádza, že okresný súd meritórne vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 11C/279/2012-320 z 3. novembra 2017, proti ktorému podali obe strany sporu odvolanie. Krajský súd o podaných opravných prostriedkoch rozhodol zmeňujúcim rozsudkom č. k. 8Co/64/2018-374 z 26. marca 2019 (odvolacie konanie trvalo 16 mesiacov, pozn.). Na dovolanie sťažovateľky z 8. júla 2018 najvyšší súd uznesením sp. zn. 7Cdo/274/2019 z 31. januára 2022 rozsudok krajského súdu č. k. 8Co/64/2018-374 z 26. marca 2019 zrušil a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie. Od rozhodnutia najvyššieho súdu uplynulo takmer dva a pol roka, pričom krajský súd v poradí druhom odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 8Co/40/2022 do dňa podania ústavnej sťažnosti nerozhodol. Poukazujúc na skutočnosť, že od podania žaloby uplynula doba takmer 12 rokov, sťažovateľka zdôrazňuje, že dĺžka súdneho sporu vedeného pred tromi inštanciami všeobecných súdov je neprimeraná a v rozpore s požiadavkou rýchlosti a hospodárnosti konania. Primerané finančné zadostučinenie si uplatňuje vo výške 20 000 eur, ktorá podľa jej názoru zodpovedá časovému obdobiu od podania žaloby až dosiaľ bez právoplatného meritórneho rozhodnutia. Okrem toho je sťažovateľka v súdnom spore právne zastúpená a vynakladá financie na zastúpenie advokátkou.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti tvrdí, že predmet sporu nie je tak právne či skutkovo zložitý, aby bolo možné ospravedlniť doterajšiu dĺžku konania bez právoplatného rozhodnutia veci. Uvádza, že s plynúcim časom sa znižuje vymožitelnosť práva a tiež úroveň pravdepodobnosti, že rozhodnutie súdu bude objektívne a spravodlivé najmä s ohľadom na dĺžku sporu, ktorá zaťažuje obe strany sporu.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

4. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/15/2025 z 21. januára 2025 k obsahu ústavnej sťažnosti pripojil chronologický prehľad procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní a v podstatnej časti uviedol, že súd prvej inštancie vo veci sťažovateľky konal plynule a vykonával

úkony potrebné na rozhodnutie vo veci samej. Na pojednávaní 3. novembra 2017 bol vyhlásený rozsudok (č. k. 11C/279/2012-320), proti ktorému podal 6. novembra 2017 odvolanie žalovaný a 29. novembra 2017 žalobkyňa (sťažovateľka). Súdny spis bol predložený 5. marca 2018 krajskému súdu na rozhodnutie o opravných prostriedkoch, ktorý rozhodol rozsudkom č. k. 8Co/64/2018-374 z 26. marca 2019. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 9. júla 2019 dovolanie, v rámci úkonov súvisiacich s predložením súdneho spisu dovolaciemu súdu bola vyzvaná na doloženie plnomocenstva (11. júla 2019) a zaplatenie súdneho poplatku (29. júla 2019). Vyjadrenie žalovaného bolo zaslané sťažovateľke na vedomie 22. októbra 2019, súdny spis bol predložený najvyššiemu súdu 12. novembra 2019. Po rozhodnutí najvyššieho súdu o dovolaní uznesením č. k. 7Cdo/274/2019-468 z 31. januára 2022, ktorým súd rozhodol o zrušení rozhodnutia krajského súdu a vrátení veci na ďalšie konanie, malo byť na základe pokynu spisovej kancelárii z 18. februára 2022 doručené sporovým stranám. Súdny spis bol 23. marca 2022 predložený krajskému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd 29. októbra 2024 rozhodol rozsudkom č. k. 8Co/40/2022-595, ktorý bol na základe pokynu zákonnej sudkyne doručovaný sporovým stranám 29. novembra 2024. Mestský súd uznesením č. k. 11C/289/2012-610 zo 17. januára 2024 rozhodol o vrátení nespotrebovanej časti preddavkov vo výške 300 eur žalobkyni. Zákonná sudkyňa sa vyjadrila aj k znaleckému dokazovaniu, poukazujúc na to, že sťažovateľka ho nenavrhol v žalobe ani v jej doplnení z 26. februára 2013, ani na pojednávaní 30. apríla 2014, urobil tak až jej právny zástupca na pojednávaní 10. februára 2015. Uznesením zo 14. júna 2017 súd uložil žalobkyni zložiť preddavok na trovy dôkazu – znalecké dokazovanie. Na základe úradného záznamu z 18. augusta 2017 je však zrejmé, že preddavok na trovy dôkazu nebol uhradený v lehote. Súd nariadil termín pojednávania 4. október 2017. Dňa 11. septembra 2017 súd vyzval realitné kancelárie na oznámenie aktuálnej všeobecnej ceny uvedenej nehnuteľnosti a dražobné spoločnosti na oznámenie všeobecnej ceny hnutel'ných vecí. Preddavok na trovy znaleckého dokazovania bol oneskorene uhradený 5. septembra 2017. Žalobkyňa požiadala o vrátenie preddavku na trovy dôkazu žiadosťami 8. apríla 2022 a 26. júna 2023, t. j. v období, keď sa predmetný spis nachádzal na odvolacom súde (od 29. marca 2022). Súd rozhodol o vrátení preddavku na trovy dôkazu uznesením č. k. 11C/289/2012-610 zo 17. januára 2025.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

5. Krajský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/311/2024 z 22. augusta 2024 k obsahu ústavnej sťažnosti, o ktoré ho požiadal ústavný súd ešte vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti [§ 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], v podstatnej časti uviedol, že výsledkom dovolacieho konania je potreba nanovo v odvolacom konaní ustáliť skutkový stav veci, pokiaľ ide o hodnotu vyporiadavaných nehnuteľností. K tomuto záveru senát dospel na základe obsahu zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu v rámci prípravy na prejednanie a rozhodnutie vo veci, a preto boli strany sporu vyzvané na označenie dôkazných návrhov v tomto smere. Vyjadrenie žalobkyne obsahujúce aj návrh na vyžiadanie odborného stanoviska bolo dovolaciemu súdu doručené 10. júla 2024. Vyjadrenie žalovaného, ktorý ďalšie dokazovanie vykonať nežiadal, nesúhlasil s ním a žiadal rozhodnúť bez jeho vykonania, bolo doručené 31. júla 2024. Na základe uvedeného si odvolací súd v záujme hospodárnosti konania vyžiadal odborné vyjadrenie od NARKS týkajúce sa ceny

nehnutelností, ktoré sú predmetom vypořádania, a súčasne na prejednanie veci nariadil pojednávania na 24. september 2024, na ktorom bude vec prejednaná a ak tomu nezabránia mimoriadne okolnosti, bude vo veci aj rozhodnuté.

5.1. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie krajský súd doplnil svoje pôvodné vyjadrenie písomným podaním sp. zn. 1SprV/311/2024 zo 17. januára 2024, v ktorom predseda senátu a sudca spravodajca uviedol, že vzhľadom na priebeh pojednávania 24. septembra 2024, na ktorom žalovaný v reakcii na vykonané dôkazy, ako aj prednes a argumentáciu žalujúcej strany vzniesol (procesne prípustne) nový dôkazný návrh (predloženie súkromného znaleckého posudku, ktorý bol podľa jeho tvrdenia už v procese spracovania), na predmetnom pojednávaní nebolo možné rozhodnúť a pojednávanie muselo byť odročené na 29. október 2024 s určením krátkej lehoty žalovanému na doručenie znaleckého posudku. Žalovaný s odvolaním sa na predbežné zistenia ním osloveného znalca oznámil odvolaciemu súdu ešte pred nadchádzajúcim pojednávaním, že avizovaný a ním navrhnutý posudok ako nadbytočný nepredloží. Z tohto dôvodu na pojednávaní konanom 29. októbra 2024 po doplnení dokazovania ďalšími predloženými listinami významnými pre rozhodnutie už žiadna prekážka nebránila odvolaciemu súdu rozhodnúť, a preto odvolací súd meritórne rozhodol rozsudkom, ktorým napadnutý prvoinštančný rozsudok zmenil v intenciách záväzných právnych záverov vyslovených dovolacím súdom v zrušujúcom uznesení. Následne bol rozsudok odvolacieho súdu písomne vypracovaný, zaslaný súdu prvej inštancie, pričom podľa informácie poskytnutej z mestského súdu po doručení stranám sporu nadobudol právoplatnosť 16. decembra 2024, teda uvedeným dňom bolo konanie právoplatne skončené.

III.3. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

6. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení č. k. KP 3/2025-14 Cpj 9/2025 z 21. januára 2025 uviedol, že vo vzťahu ku konaniu na dovolacom súde najvyšší súd o dovolaní sťažovateľky v postavení žalobkyne rozhodol 31. januára 2022 a následne spis vrátil krajskému súdu na opätovné rozhodnutie z dôvodu kasačného rozhodnutia odvolacieho súdu. Z uvedeného je preto zrejmé, že v čase datovania ústavnej sťažnosti (24. júla 2024) konal v právnej veci sťažovateľky znova krajský súd a najvyšší súd už v tom čase nemohol ovplyvniť priebeh napadnutého konania, a preto ani porušiť označené právo sťažovateľky.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov, doložených príloh a obsahu súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

8. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov spočíva v konštatovaní nečinnosti súdov všetkých troch inštancií, v ktorých postupe vzhliada existenciu zbytočných prietahov.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným

rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, I. ÚS 17/2022) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

11. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, jeho predmetom je vyporiadanie BSM. Takýto typ sporu patrí medzi bežnú agendu prejednávánú a rozhodovanú civilnými súdmi a jeho problematika disponuje početnou judikatúrou a ustálenou súdnou praxou, avšak k prejednávanej veci ústavný súd konštatuje, že do istej miery vykazuje znaky zvýšenej skutkovej náročnosti rozhodovanej veci s ohľadom na procesnú aktivitu strán sporu a návrh znaleckého dokazovania týkajúceho sa určenia hodnoty nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom vyporiadania BSM.

12. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľky je potrebné uviesť, že na jej strane určité zdržanie predstavovalo podanie žalobného návrhu, ktorý si vynútil jeho doplnenie (výzva súdu zo 17. decembra 2012), avšak bol doplnený až pod hrozbou poriadkovej pokuty (26. februára 2013). Aj v ďalšom priebehu napadnutého konania sťažovateľka, resp. jej právny zástupca nereagovali na aktuálne vzniknutú procesnú situáciu v súdom určených lehotách (od septembra 2013 do marca 2014 neoznámili výsledok mimosúdnych rokovaní) a žiadali o predĺženie lehoty na predloženie listinných dôkazov (8. augusta 2014). Znalecké dokazovanie na určenie hodnoty nehnuteľnosti sťažovateľka navrhla až vo februári 2015, teda viac ako tri roky po začatí súdneho sporu, následne však nezaplatila načas súdom určený preddavok na vypracovanie znaleckého posudku (k tomu bližšie bod 4 odôvodnenia tohto nálezu). V celkovom kontexte tieto okolnosti, hoci sa javia ako zanedbateľné, podstatným spôsobom zasiahli do plynulosti a rýchlosti priebehu napadnutého konania na súde prvej inštancie. Nemožno tiež opomenúť procesnú aktivitu sťažovateľky, ktorá (využívajúc svoje procesné právo) pristúpila k podaniu riadneho i mimoriadneho opravného prostriedku. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej sťažovateľovi nemôže byť vytýkané uplatnenie procesných prostriedkov (riadne a mimoriadne opravné prostriedky, námietka zaujatosti, zmena právneho zástupcu, návrhy na dokazovanie a pod.), ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok. Nemožno však pričítať štátu zodpovednosť za priet'ahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi (rozsudok ESLP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 Dostál proti Českej republike, § 220). Ak teda sťažovateľka využila všetky dostupné opravné prostriedky, a to aj opakovane, musela si byť vedomá, že sa tým dĺžka konania úmerne predĺži. Okrem toho nemožno ponechať celkom bez povšimnutia, že z ústavnej sťažnosti ani z obsahu spisu nie je zrejmé, že by sa sťažovateľka o postup súdov a dĺžku sporu zaujímala priebežne (sama uvádza, že sťažnosť na priet'ahy predsedovi súdu nepodala, nepovažujúc ju za účinný prostriedok nápravy), počas doterajšieho trvania konania postup súdov neurgovala, čím evidentne nepostupovala v súlade so zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“ [t. j. „práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým)“], ktorá samozrejme dopĺňa výsostnú povinnosť súdu konať tak, aby sa čo najskôr odstránila právna neistota toho, kto sa na súd obrátil. Sporová

strana či účastník konania, ktorému prioritne ide o čo najrýchlejšie rozhodnutie v jeho veci, nemôže byť len pasívnym pozorovateľom postupu v jeho veci konajúcich súdov. Pokiaľ samotná sťažovateľka „pozabudla“ na osud sporu, ktorý sama iniciovala, nemožno napriek rozhodne neprimeranej celkovej dĺžke konania považovať všeobecný súd za jediný subjekt, ktorý nesie za vzniknutú situáciu výlučnú zodpovednosť.

13. Ak sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta postup súdov všetkých troch stupňov (prvoinštančného, odvolacieho aj najvyššieho) ústavný súd dáva do pozornosti, že pri posudzovaní veci v konaní podľa čl. 127 ústavy koná proti konkrétnemu porušovateľovi práv sťažovateľa v čase podania ústavnej sťažnosti. Ak sťažovateľom označený porušovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti vo veci sťažovateľa už rozhodol, nemohol byť v čase podania sťažnosti porušovateľom práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov za predpokladu, že sa mu vec súdom vyššej inštancie nevrátila na ďalšie konanie. Sťažovateľ mal dostatočný časový priestor napadnúť ústavnou sťažnosťou porušenie svojich práv v čase, keď porušovateľ mal dispozíciu s vecou, a nie až *ex post*, keď už dĺžku konania (vzhľadom na skončenie veci u neho) nemohol porušovateľ nijako ovplyvniť (napr. vec bola zaslaná odvolaciemu súdu na konanie o odvolaní, resp. najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní). Ústavný súd rešpektuje judikatúru ESLP, ktorý koná proti Slovenskej republike ako porušovateľovi práv [čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)] a posudzuje dĺžku konania ako celok bez ohľadu na jednotlivé fázy konania, musí však poznamenať, že v uvedenom náhlade na subjekt porušovateľa práv sťažovateľa je medzi subjektom, ktorý je porušovateľom v konaní pred ESLP, a porušovateľom v konaní pred ústavným súdom zásadný rozdiel. Ústavný súd totiž v tomto type konania nekoná proti Slovenskej republike, ale proti konkrétnemu porušovateľovi práv (v tomto prípade okresnému súdu). Ak účelom ústavnej sťažnosti je zjednanie nápravy smerujúcej k ukončeniu (prietahovej) veci v primeranej lehote, a tým k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, nemožno na výsledok nahliadať len cez prizmu primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré by nemalo byť ponímané ako výsledok a cieľ tohto konania, ale ako dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Ústavný súd však pri konkrétnych okolnostiach úplne nevyklučuje aj spočítavanie dĺžky konania u rôznych porušovateľov (napr. IV. ÚS 81/2019, I. ÚS 103/2019, I. ÚS 282/2019), v tomto konkrétnom prípade však o taký prípad nejde, resp. ide iba vo vzťahu k odvolaciemu konaniu (m. m. IV. ÚS 517/2021).

14. Vo svojej doterajšej judikatúre ústavný súd tiež už viackrát uviedol, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, ÚS 92/03, III. ÚS 359/08). Pojem „zbytočné prietahy“ je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne (I. ÚS 266/2021, I. ÚS 708/2022). Len v prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa vyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy, môže vysloviť porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 38/04, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06). V prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné

prieťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený, resp. mu nevyhovie (I. ÚS 38/04, II. ÚS 199/02, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06, IV. ÚS 290/04, I. ÚS 64/2024). Okrem toho ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti stabilne prezentuje názor, podľa ktorého základnému právu na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje ochranu len vtedy, ak bola ústavná sťažnosť ústavnému súdu doručená v čase, keď porušenie práva označeným orgánom verejnej moci trvalo alebo ešte pretrváva. Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

15. K postupu všeobecných súdov v napadnutom konaní ústavný súd analyzoval vedenie predmetného súdneho sporu na každej inštancii samostatne a z obsahu súdneho spisu uvádza nasledujúce závery:

IV.1. K postupu okresného súdu v napadnutom konaní:

16. Okresný súd po doručení žaloby 19. novembra 2012 postupoval plynule a jednotlivé procesné úkony realizoval v primeraných lehotách. Po doplnení žalobného návrhu na výzvu súdu (26. februára 2013) bol okresným súdom 1. marca 2013 určený termín pojednávania na 22. máj 2013, ktorý bol zmenený z dôvodu školenia zákonnej sudkyne, ako aj na žiadosť právneho zástupcu žalovaného na 17. september 2013. Toto pojednávanie bolo následne odročené na neurčito z dôvodu mimosúdnych rokovaní sporových strán, ktorých výsledok mal konajúcemu súdu oznámiť právny zástupca sťažovateľky do konca novembra 2013. Okresný súd adresoval 16. decembra 2013 sťažovateľke výzvu na oznámenie výsledku mimosúdnych rokovaní, obdobnú výzvu zaslal 16. januára 2014 aj právnenému zástupcovi sťažovateľky (pod hrozbou poriadkovej pokuty, pozn.). Sťažovateľka zaslala 31. januára 2014 okresnému súdu odpoveď, v ktorej požiadala o poskytnutie dodatočnej lehoty 30 dní z dôvodu prebiehajúcich mimosúdnych rokovaní. Následne bolo na prejednanie vecí nariadených a uskutočnených celkom 13 pojednávanií, sťažovateľkou tvrdené obdobie absolútnej bezdôvodnej nečinnosti okresného súdu od 9. septembra 2015 do 18. októbra 2016 nebolo zistené, keďže okresný súd vo veci nariadil dva termíny pojednávania na 1. december 2015 a 22. marec 2016 (zrušené pre objektívnu prekážku na strane zákonného sudcu), čo svedčí o snahe okresného súdu plynule konať. Meritórna fáza rozhodovania bola okresným súdom skončená vyhlásením rozsudku č. k. 11C/279/2012-320 z 3. novembra 2017. Pokiaľ ide o procesné úkony vykonávané súdom prvej inštancie v nadväznosti na podané odvolanie (odvolanie podané sťažovateľkou 29. novembra 2017, súdny spis bol predložený krajskému súdu 5. marca 2018) a dovolanie sťažovateľky (dovolanie podané sťažovateľkou 9. júla 2019 bez plnej moci udelenej advokátovi, súdny spis predložený najvyššiemu súdu 12. novembra 2019), všetky úkony spojené s doručovaním podaní strán sporu, predložením súdneho spisu, ako aj doručovaním rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu stranám sporu boli vykonávané absolútne plynule a v primeraných lehotách. Možno uzavrieť, že postup okresného súdu tak v meritórnej časti rozhodovania, ako aj ďalšej fáze úkonov súdu prvej inštancie súvislosti s podanými opravnými prostriedkami bol plynulý, primerane skutkovej náročnosti a procesnej aktivite strán sporu (k tomu bližšie aj body 4 a 14 odôvodnenia tohto nálezu).

16.1. Ústavný súd na tomto mieste konštatuje, že postupom okresného súdu nedošlo k porušeniu sťažovateľkou namietaného základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov,

pričom vec od roku 2017 bola mimo rozhodovacej dispozície okresného súdu a pri vykonávaní procesných úkonov v súvislosti s predložením spisu na súd vyššej inštancie prietahy zistené neboli. Preto v danej časti ústavnej sťažnosti nevyhovelo (bod 4 výroku nálezu).

IV.2. K postupu krajského súdu v napadnutom konaní:

17. Krajský súd rozhodoval ako súd druhej inštancie v dvoch samostatných odvolacích konaniach. Prvé konanie o odvolaní oboch strán sporu proti rozsudku okresného súdu č. k. 11C/279/2012-320 z 3. novembra 2017 bolo vedené pod sp. zn. 8Co/64/2018. Krajský súd o podaných opravných prostriedkoch rozhodol rozsudkom č. k. 8Co/64/2018-374 z 26. marca 2019. Prvé odvolacie konanie trvalo 16 mesiacov, čo možno považovať za akceptovateľnú dobu, berúc do úvahy samotný charakter odvolacieho, ako aj časový rámec, ktorý odvolací súd potrebuje na oboznámenie sa s obsahom súdneho spisu, procesným postupom súdu prvej inštancie, dôvodmi odvolania a vyjadreniami strán sporu. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že skutočnosť, že súd nevykonáva žiadne úkony, nemusí nevyhnutne znamenať, že nekoná a vecou sa nezaoberá (pozri aj III. ÚS 106/2018). Na tomto mieste je však nutné konštatovať nesústredený postup krajského súdu, keďže právoplatný rozsudok (napadnutý dovolaním sťažovateľky) bol následne uznesením najvyššieho súdu č. k. 7Cdo/274/2019-468 z 31. januára 2022 zrušený a vec bola krajskému súdu vrátená na ďalšie konanie.

18. Ústavný súd poukazuje na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jej veci rozhodol (m. m. III. ÚS 446/2018).

19. Po vrátení veci najvyšším súdom (23. marca 2022) viedol krajský súd v poradí druhé odvolacie konanie pod sp. zn. 8Co/40/2022, k priebehu ktorého sa vyjadril aj krajský súd (bod 5 odôvodnenia nálezu) a ktoré bolo právoplatne skončené rozsudkom č. k. 8Co/40/2022-595 z 21. októbra 2024, právoplatným 16. decembra 2024. Dĺžka rozhodovania krajského súdu v trvaní dva a pol roka nebola podľa názoru ústavného súdu optimálna. Je potrebné brať na zreteľ, že v konkrétnom prípade sťažovateľky išlo o opakovane predloženú vec, v ktorej bol vyjadrený záväzný právny názor najvyššieho súdu v kasačnom rozhodnutí (uznesenie č. k. 7Cdo/274/2019-468 z 31. januára 2022). V tomto prípade sa podľa názoru ústavného súdu javí viac ako žiaduce, aby krajský súd reflektoval závery nadriadeného súdu, venoval veci zvýšenú pozornosť veci a dospel ku konečnému rozhodnutiu v primeranom čase. Ústavný súd nemohol opomenúť tiež skutočnosť, že z dôvodu opätovného rozhodovania krajského súdu o odvolaní sťažovateľky a jeho následnej nečinnosti sa celková dĺžka konania predĺžila minimálne o ďalšie štyri roky. Aj keď krajský súd rozhodoval o odvolaní v dvoch samostatných odvolacích konaniach, ústavný súd tieto s ohľadom na ich trvanie a nesústredený postup súdu posudzoval jednotne ako celok. V tomto prípade zohľadnil judikatúru EŠLP – napr. rozsudok Bublákova proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, rozsudok Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016 (k tomu bližšie aj bod 13 odôvodnenia tohto nálezu).

20. Komplexným vyhodnotením priebehu odvolacieho konania možno uzavrieť, že v napadnutom konaní postupom krajského súdu došlo neefektívnym konaním k zásahu do ústavne zaručeného

základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (výrok 1 tohto nálezu).

IV.3. K postupu najvyššieho súdu v napadnutom konaní:

21. Najvyšší súd ako súd dovolací rozhodol o dovolaní sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu č. k. 8Co/64/2018-374 z 26. marca 2019 uznesením č. k. 7Cdo/274/2019-468 z 31. januára 2022, ktorým dovolaním napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Dĺžka dovolacieho konania od predloženia súdneho spisu (12. novembra 2019) v trvaní takmer troch rokov tiež nie je síce optimálna, ale stále ústavnoprávne udržateľná. Ústavný súd na tomto mieste zdôrazňuje, že dovolací súd preskúmava rozhodnutie odvolacieho súdu na základe podaného dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku v intenciách dovolacích dôvodov a robí tak na základe skutočností, ktoré boli zistené a preukázané v celom súdnom konaní, čo znamená, že svoj prieskum zameriava aj na konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Z uvedeného teda priamo vyplýva zvýšená faktická a časová náročnosť. Ako podstatné k dovolaciemu konaniu treba uviesť aj to, že primárnou úlohou najvyššieho súdu ako najvyššej súdnej autority v krajine (spolu s Najvyšším správnym súdom Slovenskej republiky a ústavným súdom, ktorý však z hľadiska jeho postavenia stojí mimo sústavy všeobecných súdov) pri rozhodovaní o dovolaní ako mimoriadnom opravnom prostriedku je v zmysle čl. 2 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) legitímne očakávanie každého, že jeho vec bude rozhodnutá v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Z miesta, ktoré zastáva najvyšší súd v hierarchii všeobecných súdov, by malo vyplývať, že najvyšší súd rozhoduje iba v najzásadnejších, spoločensky najvýznamnejších a právne najnáročnejších prípadoch, čo tiež môže znamenať, že aj časový rámec, ktorý najvyšší súd na vydanie rozhodnutia potrebuje, má zodpovedať významu jeho rozhodovania [I. ÚS 203/2021 (ZNaU 82/2021)].

22. Okrem uvedeného ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť sťažovateľky smerujúca proti postupu najvyššieho súdu mu bola predložená v čase (8. augusta 2024), keď tento viac ako dva roky so súdnym spisom nedisponoval, a teda k porušovaniu práv sťažovateľky nemohlo ani dochádzať. V tejto súvislosti v nadväznosti na bod 14 odôvodnenia tohto nálezu pripomína, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľov. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (II. ÚS 287/2021).

23. Ústavný súd tak o vzťahu k postupu najvyššieho súdu uzatvára, že porušenie sťažovateľkou namietaného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nevzhladol, a preto v danej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu je vec sťažovateľky právoplatne skončená (k tomu bližšie bod 5.1. a 19 odôvodnenia tohto nálezu), ústavný súd neformuloval všeobecným súdom príkaz konať [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde] tak, ako to sťažovateľka žiadala, a ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel (výrok 4 tohto nálezu).

25. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada priznať jej primerané finančné zadosťučinenie 20 000 eur, ktoré sama považuje za spravodlivé vzhľadom na predmet konania, jeho celkovú dĺžku a utrpenú ujmu.

26. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení [čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde] ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Sťažovateľkou požadovanú výšku finančného zadosťučinenia považoval za neprimeranú, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu.

27. Takto potom so zohľadnením konkrétnych okolností posudzovanej veci, celkového priebehu napadnutého konania vedeného na všetkých inštanciách všeobecných súdov (aj opakovane), časového momentu podania ústavnej sťažnosti, správania sťažovateľky, ako aj rozsahu práva sťažovateľky, ktoré bolo porušené, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľke 1 500 eur (výrok 2 tohto nálezu), a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (výrok 4 tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

28. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania 285,57 eur (výrok 3 tohto nálezu), čo predstavuje jednu tretinu z celkovej sumy 856,75 eur. Vychádzal pritom z obsahu ústavnej sťažnosti, ktorá je obsahovo zameraná najmä na opakované zdôraznenie celkovej dĺžky konania, a faktu, že sťažovateľka bola v konečnom dôsledku úspešná len vo vzťahu k jednému z troch napadnutých porušovateľov. Ústavný súd zároveň v tejto súvislosti dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021, I. ÚS 114/2023, I. ÚS 100/2024).

29. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby

uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) spolu v sume 686,50 eur plus 2 x režijný paušál 27,46 eur a 20 % DPH (137,30 eur a 5,49 eur), z čoho jedna tretina je 285,57 eur.

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu